

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

INSTITUȚIA FIDEIUSIUNII ÎN MATERIA INSOLVENȚEI

IANUARIE 2018

Documentare și sinteză: Bogdan Mrejeru, consilier parlamentar

Lucrarea poate fi accesată direct pe Intranet la pagina Direcției studii și documentare legislativă.

* Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților

A B S T R A C T

*Potrivit doctrinei, **fideiusiunea** este contractul prin care una sau mai multe persoane garantează, în total sau în parte, executarea unei obligații asumate de către una sau mai multe persoane și care consimt să execute ele obligația față de creditor, în cazul în care debitorul principal nu ar îndeplini-o.*

Așadar, fideiusiunea constă într-o legătură juridică accesorie, subsidiară și personală născută între creditor și debitor, care conferă creditorului dreptul de a pretinde plata datoriei de la fideiutor, atunci când debitorul nu o face sau este insolubil. Creditorul are, astfel, garantată realizarea creanței prin două gajuri generale: patrimoniul debitorului și patrimoniul fideiutorului.

Fideiutorul este un terț față de raportul care îi leagă pe creditor și pe debitor. Obligațiunea sa se suprapune însă obligației principale a debitorului. Codul civil român folosește alternativ, atât termenul „fideiusiune”, cât și pe cel de „cauțiune”, termen de origine romană căci, în dreptul roman, cuvîntul „cautio” avea un sens larg și însemna prudență (cavere) sau cauțiune (contum). În dreptul românesc, încă de la începuturile sale, fideiusiunea a fost cunoscută sub denumirea de cheazășie.

Prezentul studiu cu caracter documentar relevă unele aspecte comparative privind fideiusiunea în cazul intrării în insolvență¹ a unei societăți comerciale ori persoane fizice, condițiile de garantare pentru fideiutori dar și considerații privind executarea fideiutorilor respectiv a patrimoniului acestora în cazul procedurii de executare silită ori suspendarea executării silite până la finalizarea procedurii de insolvență.

De reținut că, în stadiul actual de dezvoltare a dreptului unional, fideiusiunea nu reprezintă un domeniu de armonizare sau de unificare legislativă la nivel european.² Fiecare stat membru UE are propria reglementare în materia fideiusiunii. Obligația de informare este fundamentală pentru instituția fideiusiunii, or, neexecutarea acesteia (atât în raportul dintre creditor și fideiutor, cât și în raportul dintre debitor și fideiutor) poate atrage încetarea fideiusiunii, fiind compromisă esența acestei instituții în calitate de mijloc de garantare a obligațiilor³.

¹<http://irs-insolv.ro/procedura-insolventei-in-romania-ineficienta-sau-inutila/>

² Emod Veress – Contractul de fideiusiune, Editura C.H.Beck, București, 2015, p.23

³ <https://www.bizlaw.md/2017/02/27/gajul-si-fidejusiunea-in-calitate-de-mijloace-de-garantare-a-obligatiilor-analiza-comparata/>

C U P R I N S

1. CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND FIDEIUSIUNEA	5
2. ASPECTE COMPARATIVE PRIVIND FIDEIUSIUNEA/GARANȚIILE PERSONALE ÎN PROCEDURILE DE INSOLVENȚĂ	13
AUSTRIA	19
BELGIA	21
GERMANIA	21
FINLANDA	22
ITALIA	23
MALTA	24
MAREA BRITANIE	26
PORTUGALIA	28
SLOVENIA	29
SLOVACIA	31
SPANIA	32
BIBLIOGRAFIE	35

1. CONSIDERATII GENERALE PRIVIND FIDEIUSIUNEA

Contractul de *fideiusiune*⁴ este un contract accesoriu în raport cu obligația principală în vederea garantării pentru care se încheie convenția.

Din caracterul accesoriu al fideiusiunii decurg următoarele consecințe:

a) **Fideiusiunea** va urma soarta juridică a obligației principale potrivit regulii „*accessorium sequitur principale*”, cu privire la clauzele de validitate și la cele de stingere. În legătură cu această consecință, se impun următoarele precizări: - fideiusiunea va urma soarta juridică a obligației principale în privința celor două categorii de cauze (cauzele de validitate și de stingere); - deși, în general, fideiusiunea se instituie pentru garantarea unei obligații principale, ea se poate institui și pentru garantarea unei obligații anulabile datorită unei excepții personale debitorului (exemplu cauza de vinovăție), situație în care obligația de garanție rămâne în picioare chiar după anularea obligației principale;

b) Întinderea obligației de garanție nu poate fi mai mare decât întinderea obligației principale și nu poate fi mai oneroasă decât aceasta din urmă. Totuși fideiursorul se poate obliga să garanteze numai o parte a datoriei principale sau obligația de garanție și-o poate asuma în condiții mai puțin oneroase în raport cu obligația principală;

c) Obligația fideiursorului⁵ se poate întinde și asupra accesoriilor obligației principale, precum și asupra cheltuielilor ocazionale de urmărire silită.

O altă definiție a fideiusiunii prin intermediul noțiunii de garanție, fiind tratată ca o obligațiune condiționată în formă de document (scrisoare de garanție, fideiusiune, acreditiv) emis de către o persoană, numită *garant*, la solicitarea altei persoane, numite ordonator de garanție, prin care garantul se angajează față de a treia persoană, numită beneficiar de garanție, de a achita datoria ordonatorului de garanție în cazul neonorării de către ultimul a obligațiunilor asumate conform contractului de bază încheiat cu beneficiarul de garanție.

Garanțiile personale care constau în angajamentul pe care o altă persoană decât debitorul principal și-l asumă față de creditor, de a executa obligația în cazul în care debitorul principal nu o face. Este cazul fideiusiunii denumită și *cauțiune* și garanției bancare. Obligația de a garanta datoria altuia poate să ia naștere, în anumite situații, direct din lege, fără a fi nevoie de consimțământul garantului, cum este cazul răspunderii comitentului pentru prejudiciile cauzate prin fapte prepușilor săi.

Astfel, într-o accepțiune, consacrată în doctrina română, garanțiile sunt definite ca ansamblul mijloacelor juridice care conferă creditorului garantat anumite prerogative suplimentare, prerogative care constau fie într-o prioritate față de ceilalți creditori, fie în posibilitatea ca, în caz de neexecutare din partea debitorului, să urmărească pe o altă persoană care s-a angajat să execute ea obligația ce revine debitorului. Noțiunea de garanție este tratată într-un sens mai larg, atribuind la ea, pe lângă garanțiile propriu-zise, și

⁴<https://legestart.ro/wp-content/uploads/2013/03/CONTRACT-DE-FIDEJUSIUNE.pdf>

⁵ <http://www.legisperitus.ro/raspunderea-fideiursorului-si-procedura-insolventei-beneficiu-de-discutiune/>

alte mijloace juridice, care au menirea de a spori șansele creditorului de executare a obligațiilor.

Astfel, prof.V. D. Zlătescu consideră că „garanții sunt toate acele mijloace tehnice, extrinseci raportului de obligație, dar care vin să se alăture acestuia, spre a contribui la conservarea anumitor bunuri în vederea executării silite, la asigurarea executării reale a obligației sau la despăgubirea creditorului, în cazul în care executarea reală nu mai are loc”⁶.

Fideiusiunea se supune regulilor generale de valabilitate ale oricărui contract, precum și unor reguli speciale prin care se dispun condițiile pe care trebuie să le îndeplinească cel ce vrea să fie fideiutor.

Capacitatea de a contracta. Sunt capabile de a lua parte la raporturi juridice, în calitate de fideiutor, persoanele fizice cu capacitate de exercițiu deplină și persoanele juridice legal constituite. Nu pot garanta persoanele lipsite de capacitatea de exercițiu, cu capacitatea limitată sau restrânsă. În privința contractării fideiusiunii de către persoanele juridice, trebuie ținut cont de principiul specialității capacității lor de exercițiu.

Consimțământul. Ca și orice alt contract, fideiusiunea ia naștere prin manifestarea de voință a părților – fideiutorului și creditorului – care trebuie să fie persoane cu discernământ. Voința trebuie să fie exprimată cu intenția de a produce efecte juridice și nu trebuie să fie viciată. Din caracterul solemn al contractului reiese că, consimțământul trebuie să fie manifestat expres. Chiar dacă fideiusiunea este legală sau judecătorească, acest lucru nu afectează caracterul ei contractual. Într-adevăr legea sau instanța poate impune doar furnizarea unei fideiusiuni. Raportul de fideiusiune, însă, ia naștere prin consimțământul părților manifestat în contract.

Obiectul contractului de fideiusiune este prestația promisă de fideiutor creditorului, în cazul în care debitorul principal nu-și execută obligația, prestație care, potrivit principiului accesorialității, urmează soarta obligației principale. Obligația fideiutorului de a garanta executarea obligației de către debitor nu înseamnă că fideiutorul se angajează să efectueze anume acea prestație la care s-a obligat debitorul. Se poate întâmpla ca fideiutorul să nu fie în stare să efectueze o asemenea prestație. De aceea, de regulă, fideiutorul este obligat să achite o sumă de bani echivalentă datoriei principale și accesoriilor ei. Trebuie menționat că, în practică, fideiusiunea se utilizează mai des pentru garantarea obligațiilor pecuniare. Conform regulilor generale, obiectul trebuie să fie determinat sau determinabil, să fie în circuitul civil, să fie licit și moral. Pot fi garantate obligații prezente, obligații viitoare, precum și obligații afectate de modalități.

În principiu, orice obligație valabilă poate fi garantată prin fideiusiune, chiar și obligațiile strict personale. În această ultimă ipoteză, fideiutorul se obligă nu să execute obligația debitorului principal, ci să plătească despăgubirile datorate de debitor în caz de neexecutare.

Cauza fideiusiunii este obiectivul urmărit la încheierea actului juridic civil, acel interes pe care părțile caută să-l satisfacă. Cauza trebuie să existe, să fie reală, licită și morală. Fideiusiunea este un contract care se formează prin simpla învoială a părților – *solo*

⁶<http://www.usem.md/uploads/files/Note de curs drept ciclul 1/036 Mijloacele de garantie a executarii obligatiilor.pdf>

consensu; el nu trebuie supus nici unei formalități speciale. Totuși, în vederea importanței și gravității obligației pe care o ia fideiusorul asupra sa, legea cere ca fideiusiunea să rezulte dintr-o stipulație expresă, fideiusorul trebuie să-și manifeste voința în formă scrisă⁷.

Natura contractului de fideiusiune

Doctrina a calificat contractul de fideiusiune ca fiind *intuitu personae*, legătura dintre fideiusor și debitorul garantat fiind elementul personal pregnant. Existența unui text de lege care leagă în mod neechivoc încetarea contractului de fideiusiune de decesul fideiusorului conferă contractului caracter *intuitu personae*, aspect care din punct de vedere al efectului normei juridice nu comportă discuții⁸.

Cu toate acestea, calificarea **instituției fideiusiunii** ca având caracter personal suportă nuanțări în contextul reglementării din [Noul Cod Civil](#)⁹. În primul rând, spre deosebire de Codul Civil din 1864, noua reglementare statuează prin [art. 2280](#) că fideiusiunea poate fi încheiată cu titlu oneros (*Fideiusiunea este contractul prin care o parte, fideiusorul, se obligă față de cealaltă parte, care are într-un alt raport obligațional calitatea de creditor, să execute, cu titlu gratuit sau în schimbul unei remunerații, obligația debitorului dacă acesta din urmă nu o execută*).

Față de această evoluție legislativă, care conferă fideiusiunii caracter oneros, transformând-o într-un contract menit să asigure fideiusorului un profit, apare ca cel puțin bizară opțiunea legiuitorului de a conferi expres contractului caracter *intuitu personae*. În condițiile în care acest contract apare pentru fideiusor ca un contract oneros, aleatoriu, încheiat în scopul obținerii unui avantaj patrimonial și contând pe solvabilitatea debitorului, componenta personală este practic inexistentă.

În plus, deși fideiusiunea este pandantivul garanțiilor *personale*, ca mecanism juridic, aceasta presupune garantarea obligației debitorului tot cu bunuri. Diferența față de garanțiile reale este că, în timp ce acestea presupun aducerea ca garanție a unui bun individual determinat, fideiusiunea include ca garanție o universalitate juridică – patrimoniul fideiusorului. La decesul acestuia, patrimoniul său devine o masă patrimonială succesorală deținută de erezi în indiviziune.

Astfel, mecanismul fideiusiunii permitea executarea acestui patrimoniu inclusiv ulterior decesului fideiusorului, aceasta fiind regula aplicabilă până la intrarea în vigoare a [Noului Cod Civil](#). Având în vedere că garanția privește patrimoniul fideiusorului, ca universalitate de valori evaluabile economic, iar nu persoana acestuia, cauza contractului de fideiusiune (legătura dintre fideiusor și debitorul garantat) nu este prin ea însăși suficientă pentru a justifica caracterul *intuitu personae*. Desigur, toate actele dezinteresate au o componentă personală inerentă, întrucât gratificarea unei persoane presupune o legătură

⁷http://www.usem.md/uploads/files/Note_de_curs_drept_ciclu_1/036_Mijloacele_de_garanție_a_executării_obligațiilor.pdf

⁸<https://www.juridice.ro/408247/decesul-fideiusorului-si-mecanismul-incetarii-contractului-de-fideiusiune.html>

⁹ <http://www.codulcivil.ro/>

între dispunător și gratificat. Cu toate acestea, regula în dreptul civil este că aceste acte nu se desființează prin moartea dispunătorului.

De asemenea, față de reglementarea fideiusiunii cu titlu oneros, se pot întâlni situații în care fideiutorul să fie o persoană juridică, garantând în scopul obținerii de profit dintr-o operațiune cu caracter aleatoriu. În această ipoteză, lipsa caracterului personal este de la sine înțeleasă, operațiunea fiind una oneroasă, contractată în scopul obținerii de profit.

Noul Cod Civil instituie, prin [art.2319](#), un mod special de încetare a contractului de fideiusiune, stabilind că *fideiusiunea încetează prin decesul fideiutorului, chiar dacă există stipulație contrară*. Textul din Noul Cod Civil provine din reglementarea Codului Civil Quebec, care în art. 2361 edictează regula încetării contractului de fideiusiune la moartea fideiutorului. În plus, spre deosebire de reglementarea din Codul Civil Român, reglementarea din Quebec cuprinde și art.2364 care prevede că *atunci când fideiusiunea încetează, fideiutorul rămâne ținut de datoriile existente la acel moment, chiar și atunci când acestea sunt supuse unei condiții sau unui termen*.

*Fideiutorul are dreptul de a fi înscris în tabelul de creanțe?*¹⁰

Într-adevăr, orice creditor, cu orice fel de creanță, sub condiție sau pură și simplă, trebuie să se înscrie la masa credală¹¹. Neînscrierea se traduce prin decăderea acestuia din dreptul de a-și mai recupera banii de la insolvent. Aparent, așa prevede **Legea nr. 85/2014** privind insolvența¹².

Însă situația fideiutorului comportă particularități: acesta dobândește o creanță pură și simplă față de debitor doar după ce efectuează plata către creditor. **Art. 109 alin. (2) din Legea nr. 85/2014**¹³ **arată că fideiutorul va fi trecut în tabelul de creanțe cu suma pe care a plătit-o creditorului**. Dacă suntem în situația unei subrogații legale (*o plată făcută în locul debitorului*) atunci fideiutorul preia creanța creditorului, astfel că nu ar avea rost înscrierea prealabilă separată a fideiutorului sub condiție. Sau există un interes?¹⁴

Ca și regulă generală **fideiutorul este obligat să îndeplinească obligația asumată de către debitor**. Intrarea debitorului în insolvență nu stinge dreptul creditorului de a solicita îndeplinirea obligațiilor direct fideiutorului.

¹⁰<https://www.juridice.ro/481493/jurisprudenta-inedita-citr-17-fideiutorul-are-dreptul-de-a-fi-inscris-in-tabelul-de-creante.html>

¹¹ <https://turcucosminalin.wordpress.com/2017/08/04/are-fideiutorul-dreptul-de-a-participa-la-procedura-insolventei-deschisa-impotriva-celui-pentru-care-garanteaza/>

¹² <http://www.unpir.ro/revista-phoenix/>

¹³ Codul Insolvenței – Note. Corelații. Explicații. Art.1-203 – coord.Gh. Piperea, Instrumente juridice, Editura CH.Beck, București, 2017, p.591

¹⁴ <https://codfiscal.net/40933/legea-852014-procedurile-de-prevenire-insolventei-si-de-insolventa>

Cu alte cuvinte creditorul poate solicita de la fideiutor îndeplinirea obligațiilor debitorului, incluzând aici și accesoriile acestora, cheltuielile de judecată, cheltuielile de executare, etc.¹⁵

Prevederile [art. 2312](#) din noul Cod civil, conform cărora:

– alin. (1) *„fideiutorul care s-a obligat cu acordul debitorului se poate îndrepta împotriva acestuia, chiar înainte de a plăti, atunci când este urmărit în justiție pentru plată, când debitorul este insolubil ori când s-a obligat a-l libera de garanție într-un anumit termen care a expirat”.*

– alin. (2) *„această regulă se aplică și atunci când datoria a ajuns la termen, chiar dacă creditorul, fără consimțământul fideiutorului, i-a acordat debitorului un nou termen de plată sau când, din cauza pierderilor suferite de debitor ori a unei culpe a acestuia, fideiutorul suportă riscuri semnificativ mai mari decât în momentul în care s-a obligat”.*

În raport de prevederile **art. 2312 Cod civil**, fideiutorul este îndreptățit să se îndrepte împotriva debitorului pe care l-a garantat, cu privire la sumele datorate de acesta creditorului, în toate cele patru ipoteze enumerate de textul de lege, nefiind obligat să facă mai întâi o plată către creditor pentru a putea acționa împotriva debitorului.

Aceste prevederi legale nu stabilesc însă dreptul fideiutorului de a încasa efectiv vreo sumă de bani de la debitor, anterior momentului în care fideiutorul însuși nu face vreo plată către creditor.

Opțiunea legiuitorului este firească, deoarece, în principal, între debitor și fideiutorul său nu se naște un raport juridic principal în cadrul căruia să existe o obligație pură și simplă de plată a debitorului în favoarea fideiutorului. Obligația principală este cea pe care debitorul o datorează creditorului său. Obligația subsidiară a debitorului, aceea de a plăti fideiutorului său este o obligație subsidiară, corelativă dreptului subiectiv de regres pe care îl are fideiutorul care a realizat plata către creditor. Numai într-o asemenea ipoteză, fideiutorul poate cere debitorului său plata, iar efectuarea unei plăți, chiar și parțiale, de către fideiutor înspre creditor, reprezintă condiția care afectează, atât nașterea dreptului de regres al acestuia, cât și obligația debitorului față de fideiutorul său.

Așa fiind, dispozițiile **art. 2312 Cod civil** trebuie interpretate în sensul că, fideiutorul care nu a plătit, dar care constată că debitorul în favoarea căruia a garantat este insolubil, îl poate acționa deja în justiție pentru recunoașterea anticipată a dreptului său de regres, dar nu va putea pretinde executarea efectivă a dreptului său numai în situațiile în care acesta devine actual prin îndeplinirea condiției, adică din momentul în care fideiutorul plătește creditorului.

¹⁵ <http://www.legisperitus.ro/raspunderea-fideiutorului-si-procedura-insolventei-beneficiu-de-discutiune/>

Servind ca mijloc de garanție personală, *instituția fideiusiunii prezintă interes deosebit pentru studierea și intabularea acesteia într-o instituție complexă ca cea a insolvenței*¹⁶.

În condițiile în care, debitorul principal se află în procedura insolvenței, în executarea unui plan de reorganizare, care prevede alte scadențe pentru debitorul principal în plata creditului către intimată, aceasta din urmă este îndreptățită să procedeze la executarea directă și nemijlocită a fideiusorilor, fără a fi obligată a se îndrepta întâi împotriva debitorului principal.

Faptul că debitorul principal este supus procedurii insolvenței și se află în procedura reorganizării judiciare în temeiul unui plan, nu are nici o influență asupra obligațiilor pe care fideiusorii le au față de unitatea bancară intimată, aceștia putând fi executați în continuare în vederea recuperării integrale a creanței¹⁷.

Potrivit jurisprudenței¹⁸: "*Fideiusiunea urmează soarta obligației principale potrivit principiului *accessorium sequitur principale*; întinderea fideiusiunii nu poate fi mai mare decât datoria debitorului. Această axiomă este împărtășită unanim de practica judiciară și doctrină statuându-se clar că față de caracterul accesoriu al fideiusiunii aceasta "va urma soarta obligației principale."* Față de aceste aspecte este indiscutabil că, contestatorii¹⁹ nu pot fi obligați la mai mult decât ar putea fi obligat debitorul principal și aceasta numai în situația în care acesta nu achită la scadență obligația de plată²⁰.

Obligația de plată a debitorului principal nu este scadentă, iar potrivit caracterului accesoriu al fideiusiunii²¹, obligația de plată a fideiusorilor subzistă numai în situația în care debitorul principal nu achită obligațiile de plată "la scadență"²².

De asemenea, în opinia CITR²³:

1. Considerăm că fideiusorul sau codebitorul (atunci când acesta din urmă și-a asumat o obligație solidară în interesul exclusiv al debitorului principal[5]) au dreptul de a fi înscrși la masa credală chiar dacă, la momentul înscrierii, nu au efectuat încă plata datoriei. Temeiul juridic al acțiunii diferă însă în funcție de acest aspect.

¹⁶<https://dreptmd.wordpress.com/referate/institutia-fideiusorului-si-tertului-prin-prisma-legii-insolvabilitatii/>

¹⁷<https://legeaz.net/spete-civil-2/obligaiile-fideiusorilor-faa-de-unitatea-2540-2014> - Judecătoria Bistrița - secția civilă, Sentința civilă nr. 2540/2013, pronunțată în dosarul nr. 10930/190/201

¹⁸<https://www.jurisprudenta.com/jurisprudenta/speta-vrehk3w/>

¹⁹<http://www.avocatura.com/speta/46493/contestatie-la-executare-tribunalul-iasi.html>

²⁰ Curtea Supremă de Justiție, secția civilă, Decizia 1043 din 27 iunie 1996. Prin aceasta se tinde la negarea posibilității fideiusorului de a limita întinderea garanției sale personale. S-a considerat, în mod eronat, că în situația în care garantul menționează că înțelege să se oblige doar pentru o parte din obligația principală, o asemenea clauză este nescrisă din moment ce fideiusiunea presupune angajarea necondiționată a întregului activ patrimonial al fideiusorului. Legea permite, însă, ca obligația fideiusorului să fie mai restânsă decât ce a debitorului principal. (A se vedea art. 2291 Noul Cod Civil). Singura limitare a legii privește imposibilitatea depășirii limitelor obligației principale.

²¹ <https://legeaz.net/noul-cod-civil/art-2285-conditiile-pentru-a-deveni-fideiusor-dispozitii-generale-fideiusiunea>

²² <https://legeaz.net/spete-civil-2/obligaiile-fideiusorilor-faa-de-unitatea-2540-2014>

²³ <http://www.citr.ro/>

2. Sintetizând, fideiusorul/codebitorul se poate îndrepta împotriva debitorului în baza a 3 temeuri diferite, pe care le vom analiza distinct:

A. Înainte de efectuarea plății în temeiul unui **regres anticipat** (născut din dreptul de conservare a creanței)

B. După efectuarea plății în temeiul:

a) **unei subrogații** (prin preluarea creanței anterioare a creditorului).

b) **unei fapte licite** (nașterea unui creanțe distincte, curente).

3. Astfel, anterior efectuării plății, legea recunoaște în mod expres dreptul fideiusorului/ codebitorului de a acționa în nume propriu²⁴, prin instituția **regresului anticipat** (art. 2312 Cod civ.). Creanța acestora va fi înscrisă, în acest caz, la masa credală sub condiția suspensivă a efectuării plății către creditor. Interesul legitim în promovarea unei astfel de acțiuni proprii rezidă în mod direct în posibilitatea fideiusorului/codebitorului de a efectua **acte de conservare a creanței sale**. Trebuie observat faptul că într-o procedură de insolvență drepturile unui creditor participant nu se limitează doar la posibilitatea de a primi distribuiri sau de a vota. Posibilitatea de a formula contestații sau obiecțiuni împotriva rapoartelor de evaluare²⁵ pentru a-și proteja garanțiile sale constituie doar câteva exemple elocvente pentru argumentarea interesului legitim al fideiusorului/codebitorului de a fi înscris în tabel.

4. Ulterior efectuării plății, temeiul juridic devine subrogația prin plata creanței ([art. 1596 Cod civ.](#)). În acest caz, fideiusorul/codebitorul preia în mod direct un raport juridic preexistent, subrogația fiind un mod de transmitere a obligației.

5. Tot în raport de această distincție trebuie analizată și sancțiunea decăderii din dreptul de a fi înscris la masa credală, în cazul nedepunerii unei declarații de creanță. Astfel, dacă anterior efectuării plății, deși notificat, fideiusorul/codebitorul nu depune în termen o declarație de creanță, considerăm că va fi decăzut din dreptul de înscriere.

Cu toate acestea, decăderea va opera doar în raport cu dreptul său propriu exercitat cu titlu de regres anticipat. El va avea în continuare posibilitatea de a prelua prin subrogație creanța de la creditorul diligent care s-a înscris la masa credală, deoarece prin această operațiune se transmite un raport juridic vechi care a fost conservat prin înscrierea la masa credală. Imposibilitatea aplicării sancțiunii decăderii în această din urmă situație se explică prin faptul că decăderea urmărește creanța, iar nu persoana.

6. În ipoteza în care creditorul însuși nu se înscrie la masa credală, considerăm că problema corectă care trebuie pusă nu este aceea de a ști dacă fideiusorul mai păstrează sau nu un drept de regres contra debitorului, ci aceea a stingerii fideiusiunii. Atât art. 2315,

²⁴ https://www.juridice.ro/481493/jurisprudenta-inedita-citr-17-fideiusorul-are-dreptul-de-a-fi-inscris-in-tabelul-de-creante.html#_ftn6

²⁵ https://www.juridice.ro/481493/jurisprudenta-inedita-citr-17-fideiusorul-are-dreptul-de-a-fi-inscris-in-tabelul-de-creante.html#_ftn6

art. 2318 alin.(1), cât și art. 1448 alin. (2) C. civ. prevăd faptul că fideiutorul sau, după caz, debitorul solidar, sunt liberați²⁶ atunci când, din culpa creditorului nediligent, sunt lipsiți de un drept sau de o garanție pe care ar fi putut să o valorifice prin subrogație. Dacă fideiusiunea este stinsă, plata efectuată de fideiutor va fi considerată ca nedatorată, astfel că acesta va avea la dispoziție o acțiune în restituirea plății.

7. O altă problemă care se ridică, în ipoteza în care plata este efectuată în cursul procedurii, ar fi aceea de a ști dacă fideiutorul/codebitorul ar putea să pretindă nu înscrierea la masa credală, ci plata directă a creanței cu titlu de creanță curentă, argumentând că nu dorește să se prevaleze de acțiunea recursorie, ci de o acțiune personală, rezultată din mandat, îmbogățire fără justă cauză, gestiune de afaceri, etc. *(acestea din urmă fiind fapte licite izvoare de obligații – ce ar da posibilitatea fideiutorului să pretindă că deține o creanță curentă, iar nu anterioară, dat fiind momentul plății).*

8. Din punctul de vedere al CITR, deoarece ne aflăm în cadrul unei proceduri speciale, singurele efecte juridice care sunt compatibile cu această procedură sunt doar cele rezultate din subrogație. Acțiunea personală este oferită, în condiții obișnuite *(fără ca debitorul să se găsească în insolvență)*, fideiutorului/codebitorului, pentru a-i da posibilitatea acestuia de a alege varianta mai accesibilă. Această alternativă nu mai este compatibilă cu prevederile legii insolvenței care obligă toți creditorii anteriori să se înscrie la masa credală și-i sancționează cu decăderea pe cei care nu acționează în consecință. În sens contrar, s-ar da posibilitatea recuperării în mod disimulat a creanțelor anterioare, ceea ce ar permite eludarea dispozițiilor imperative.

Tot CITR consideră că respingerea de la masa credală a acestor creditori nu poate fi justificată prin niciun argument solid, existând, după cum am arătat în argumente anterioare, care sprijină teza contrară, aceea a dreptului acestor creditori de a fi prezenți în procedură.

Un creditor care, înainte de înregistrarea unei cereri de admitere, a primit o plată parțială pentru creanța sa de la un codebitor sau de la un fideiutor al debitorului, va avea creanța înscrisă în tabelul de creanțe numai pentru partea pe care nu a încasat-o încă. Ca rezultat al verificărilor făcute, administratorul judiciar sau lichidatorul va întocmi și va înregistra la tribunal un tabel preliminar cuprinzând toate creanțele împotriva averii debitorului, precizând că sunt: chirografare, garantate, cu priorități, sub condiție sau nescadente și arătând pentru fiecare numele sau denumirea creditorului, suma solicitată de creditor și suma acceptată de administratorul judiciar²⁷.

²⁶ https://www.juridice.ro/481493/jurisprudenta-inedita-citr-17-fideiutorul-are-dreptul-de-a-fi-inscris-in-tabelul-de-creante.html#_ftn9

²⁷ http://www.ajutordestat.ro/documente/21%20-%202007_1_11_479ro.pdf- Fideiutor este persoana care se obligă să garanteze față de creditor executarea obligațiunii de care este ținut debitorul, în cazul când acesta nu o îndeplinește; în vechiul drept românesc se numea chezaș.

2. ASPECTE COMPARATIVE PRIVIND FIDEIUSIUNEA/ GARANȚIILE PERSONALE ÎN PROCEDURILE DE INSOLVENȚĂ

Noțiunea de garanție personală în dreptul comparat²⁸

Sistemul de drept romano-germanic

În acest sistem, **fideiusiunea (cauțiunea)** este reglementată de Codurile civile naționale, regimul juridic al acestei garanții fiind, în linii mari, asemănător.

1. În dreptul francez, **Codul civil**²⁹ reprezintă dreptul comun în materie, definind fideiusiunea la **art. 2011** astfel: *Celui qui se rend caution d'une obligation, se soumet envers le créancier satisfaire cette obligation, si le débiteur n'y satisfait pas à lui-même.*³⁰

2. În dreptul italian, fideiusiunea este definită de **art.1936 din II Nuovo Codice civile** astfel: *È fideiussore colui che, obbligandosi personalmente verso il creditore, garantisce l'adempimento di un'obbligazione altrui. La fideiussione è efficace anche se il debitore non ne ha conoscenza.*³¹

3. În dreptul german, potrivit **art. 765 Cod civil**³²: (1) *Prin contractul de fideiusiune, garantul se obligă față de creditorul unui terț să garanteze îndeplinirea obligației.*

(2) *Garanția se poate lua și pentru o obligație viitoare sau condițională.*³³

4. În dreptul austriac, potrivit **art. 1346 Cod civil**³⁴: *Cel ce se obligă să îndeostuleze creditorul în cazul în care debitorul principal nu va îndeplini obligația sa, se numește garant și convenția încheiată între acesta și creditor se numește contract de garanție. Primul debitor în acest caz rămâne întotdeauna debitor principal și garantul i se alătură numai ca debitor accesoriu.*³⁵

²⁸ <https://www.juridice.ro/260966/garantiile-personale-privite-din-punct-de-vedere-diacronic.html>

²⁹ Code civil, cent-quatrième édition, édition îngrijită de Xavier Henry, François Jacob, Alice Tisserand-Martin, Guy Venandet, Georges Wiederkehr, Dalloz, Paris, 2005; Code civil, cintième édition, édition îngrijită de Xavier Henry, François Jacob, Alice Tisserand, Guy Venandet, Georges Wiederkehr, Dalloz, Paris, 2001; Code civil, quatre-vingt-dix-huitième édition, édition îngrijită de Gilles Gouboux și Philippe Bihr, Dalloz, Paris, 1999; Code civil, cent-deuxième édition, édition îngrijită de Xavier Henry, François Jacob, Alice Tisserand, Guy Venandet, Georges Wiederkehr, Dalloz, Paris, 2002 - <https://www.juridice.ro/260966/garantiile-personale-privite-din-punct-de-vedere-diacronic.html>

³⁰ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCodeArticle.do?cidTexte=LEGITEXT000006070721&idArticle=LEGIARTI000006445338&dateTexte=20121205>

³¹ <http://www.altalex.com/documents/news/2014/02/21/della-fideiussione>

³² https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p3329

³³ Wesen der Bürgschaft (1) Durch den Bürgschaftsvertrag verpflichtet sich der Bürge gegenüber dem Gläubiger eines Dritten, für die Erfüllung der Verbindlichkeit des Dritten einzustehen (2) Die Bürgschaft kann auch für eine künftige oder eine bedingte Verbindlichkeit übernommen werden.

³⁴ <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001622>

³⁵ <https://www.juridice.ro/260966/garantiile-personale-privite-din-punct-de-vedere-diacronic.html>

Sistemul de drept *common-law*

În dreptul comun englez (*common-law*)³⁶, fideiusiunea sau cauțiunea îmbracă forma *suretyship* ori *guaranty*, instituții care nu trebuie confundate cu garanția independentă, denumită *indemnity*³⁷. *Guaranty* înseamnă înțelegere, o convenție (*agreement*) sau o promisiune de răspundere juridică pentru o datorie, insolvabilitate sau pierdere a altuia.

Cu termenul de garantat (*guarantee*) se denumește acela care primește o garanție (*guaranty*),³⁸ iar noțiunea de garanție poate primi și accețiunea de promisiune de răspundere de datorie, de insolvabilitate sau de neîndeplinire a unei obligații, ori de pierdere de către altul.³⁹

Prin *surety* se înțelege cel care înțelege să se oblige a plăti o sumă de bani ori să execute alte acte juridice în eventualitatea în care debitorul principal nu își îndeplinește obligațiile; garantul (*guarantor*) este, în mod direct și imediat, responsabil pentru datorie. În Anglia, *Statute of Frauds* (1677), la articolul A, impune redactarea unui act scris și semnătura garantului pentru întreaga cauțiune, soluție menținută de *Law Reform (Enforcement of contracts) Act* (1954) și de *Hire-purchase Act* (1965). Soluția este acceptată și în S.U.A., care a adoptat *Statute of Frauds* în 1677.⁴⁰

Alte sisteme de drept

Codurile civile care s-au inspirat din ambele sisteme de drept – romano-germanic și *common-law* – cum ar fi Codul civil al provinciei Québec din Canada, preiau în materia garanțiilor personale (fideiusiunea sau cauțiunea), aproape în totalitate, concepția Codul civil francez.

Codul civil al provinciei Louisiana din S.U.A., deși preia concepția Codului civil francez, suferă o puternică influență a practicii *common-law*.

De asemenea, **fideiusiunea** este definită în Codurile civile ale diferitelor țări: art. 1822 C.civ. spaniol, art. 818 C.civ. portughez, art. 1352 C.civ. olandez (*Nieuw Burgelijk*

³⁶ Mircea N. Costin, Limba contractului de comerț, în Revista română de drept al afacerilor, nr. 9/2003, pp. 16-20

³⁷ W.G. Langworthy Taylor, *The credit system*, The Macmillan Company, 1913, New York, *passim*; M. Cabrillac, Ch. Moly, *op.cit.*, p. 23, text și notele 29, 30 și 31; A. Curti, *op.cit.*, p. 129 și urm. A se vedea și <http://www.directron.com/systems-warranty-options.html>

³⁸ A se vedea, în acest sens, Steven H. Gifis, *Law Dictionary*, Third Edition, Barron's Educational Series, Inc., 1991, USA, p. 212, apud Valerius M. Ciucă, *Lecții de drept roman*, vol. IV, Editura Polirom, Iași, 2001, p. 989, text și nota 2. Pentru sensurile noțiunii *guaranty*, a se vedea și: Dan Brudașcu, *Dicționar englez-român pentru juriști*, Editura Sedan, 2002, p. 279; Mona-Lisa Pucheanu, *Dicționar juridic englez-român*, Editura All Beck, București, 2000, p.81

³⁹ A se vedea și C. Bennett, *Dicționar de asigurări*, traducere din limba engleză de Daniela Moroianu, Editura Trei, București, 2002, p. 284

⁴⁰ <http://www.directron.com/systems-warranty-options.html>; <http://www.home-loans-directory.com/glossary-terms/#S>

Werboek), art. 489 Codul federal al obligațiilor elvețian, art. 2335 C.civ. chilian, art. 1700 C.civ. mexican, art. 1986 C.civ. argentinian, art. 272 C.civ. ungar, art. 876 C.civ. polonez, art. 1146 C.civ. al Republicii Moldova.⁴¹

Potrivit studiului comparativ⁴² - *Study on a new approach to business failure and insolvency: Comparative legal analysis of the Member States' relevant provisions and practices Directorate-General for Justice and Consumers Tender No. JUST/2014/JCOO/PR/CIVI/0075/ January 2016* - elaborat pentru Comisia Europeană, problematica legată de relația între garanți, debitori și creditori este analizată în cadrul procedurilor de insolvență și contractelor de credit pentru consumatori.

Astfel, în **Cap.8.5. Guarantors**⁴³ din studiul menționat, noțiunea de “guarantor”⁴⁴ se referă la persoana fizică/juridică care a garantat debitul contractat și împotriva căreia creditorul este obligat legal sau nu să se îndrepte pentru recuperarea creanței.

În ceea ce privește datoria debitorilor/consumatorilor, furnizorii de garanții (fideiusorii și co-debitorii, dacă există) pot fi apropiați ai debitorului. Garantul poate sau nu să împărtășească avantajele care decurg din bunurile sau serviciile achiziționate de la diverși creditori. Relațiile dintre debitor și garant ar fi putut fi de așa natură încât garantul să nu aibă nici o alegere reală în ceea ce privește acordarea garanției și ar fi putut fi forțat, în mod explicit sau implicit, să acorde sprijinul.

Regresul garantului împotriva debitorului

În majoritatea statelor membre UE, legislația privind insolvența permite fiecărui garant care a plătit un creditor în condițiile contractului de garanție să regreseze față de debitor pentru sumele plătite în cadrul garanției (și eventual costurile suportate). Această cerere este, în mod obișnuit, supusă perioadelor de prescripție convenționale care se aplică diferit.

Problema care apare este că garantul poate solicita regresul față de debitor după încheierea sau în afara termenelor oricărei proceduri de insolvență care se aplică

⁴¹ <https://www.juridice.ro/260966/garantiile-personale-prive-din-punct-de-vedere-diacronic.html> - Comunicări științifice cu prilejul împlinirii a 80 de ani a profesorului Victor Volcinschi, Chisinau, aprilie 2013. Pentru reglementarea garanțiilor în alte sisteme de drept, a se vedea și infra, Garanțiile personale private din punct de vedere diacronic, Perioada modernă.

⁴² http://ec.europa.eu/justice/civil/files/insolvency/insolvency_study_2016_final_en.pdf

⁴³ http://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/resources/docs/ipol-juri_nt2010419633_en.pdf - A company or an individual gives a preference to a person where the person is a creditor or guarantor of the company's or individual's debt. It or he does so when it or he does anything or suffers anything to be done which in either case has the effect of putting that person into a position which in the event of the company going into insolvent liquidator or the debtor going into bankruptcy will be better than the position that would have applied had the insolvency not occurred. Finally, in giving the preference, the company or the individual must have been influenced in deciding to give it by desire to put that person into a better position on an insolvent liquidation that it would have been in had the preference not been given.

⁴⁴ *The phrase will refer to the entity which has guaranteed this debt in some manner (whether or not the creditor is obliged as a matter of law to call upon the debtor first before calling upon the guarantor to meet that obligation; and whether or not the liability of the guarantor is affected by any compromise, dispute or alteration in relation to the debt owed by the debtor).*

debitorului, evitând astfel orice procedură de executare silită privind datoria existentă. Dacă nu beneficiază de consultanță și asistență juridică de specialitate, debitorul poate să nu fie conștient de dreptul la regres împotriva acestuia și, prin urmare, nu poate să aducă în mod voluntar această datorie/obligație în procedura de faliment sau de regularizare a datoriilor.

Consecința insolvenței garantului

În cazul în care creanțele în temeiul garanției împing garantul în insolvență, este necesar să fie corelate procedurile de faliment sau de stabilire a datoriilor ale garantului cu procedurile de faliment sau de stingere a datoriilor care se aplică debitorului astfel încât să fie acordată descărcarea sau compromisul ambelor părți luând în considerare activele disponibile, atât pentru garant, cât și pentru debitor și pentru nevoile de venit ale acestora⁴⁵.

În cazul în care legislația în domeniu nu permite ca procedurile să fie tratate împreună, posibilitățile de încheitate față de una sau alta dintre părți sunt extinse, deoarece instanța sau altă autoritate poate lua în considerare dovezi diferite sau poate da o importanță diferită problemelor relevante. Acest lucru poate duce la decizii diferite în ceea ce privește descărcarea sau compromisul.

În **Austria**, Legea privind protecția consumatorilor permite ca garanțiile acordate de membrii familiei să fie înlăturate de instanță în anumite circumstanțe (de exemplu, asumarea răspunderii garantului a fost necorespunzătoare din punctul de vedere al veniturilor sale sau garantul nu a obținut niciun beneficiu personal din această obligație). Cu toate acestea, problema nu este considerată soluționată din oficiu în cursul falimentului și orice descărcare obținută de debitor/consumator în urma falimentului nu afectează garanțiile acordate de membrii familiei acestuia.

În legislația actuală privind insolvența și procedura privind acordarea garanțiilor personale din majoritatea țărilor examinate, nu există nicio prevedere specială care să se aplice garanților și care se referă la debitorii insolvabili sau îndatorați.

Legea generală privind executarea garanției se aplică astfel încât creditorul să poată executa creanța împotriva garantului. Acesta este cazul în Austria, Belgia, Bulgaria, Croația, Danemarca, Estonia, Germania, Grecia, Ungaria, Irlanda, Italia, Letonia (însă o lege diferită se aplică unei categorii diferite de garanți), Lituania, România, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia, Marea Britanie și SUA.

Singura condiție este că în unele dintre aceste țări, de exemplu Marea Britanie, Austria, Belgia și SUA, există posibilități pentru garant să fie exonerat de răspundere din motive de influență sau de constrângere nejustificată sau, în cazul Belgiei, în cazul în care

⁴⁵ Consequent insolvency of guarantor - Study on a new approach to business failure and insolvency: Comparative legal analysis of the Member States' relevant provisions and practices Directorate-General for Justice and Consumers Tender No. JUST/2014/JCOO/PR/CIVI/0075 January 2016, Page 350 of 382.

nu există niciun beneficiu pentru garant sau în cazul în care există o discrepanță între nivelul datoriilor și nivelul venitului debitorului.⁴⁶

Cu toate acestea, această problemă nu va fi luată în considerare din oficiu (ca o convenție și procedură de către instanța de insolvență sau administratorul judiciar din proprie inițiativă). Prin urmare, este necesară o cerere în instanță formulate de către garant. În acest sens, **Directiva CE 93/13** privind clauzele abuzive din contractele încheiate de consumatori⁴⁷ se aplică contractelor de garanție. Acest lucru asigură faptul că, contractul ar putea fi revizuit de o instanță, la cerere, pentru a determina dacă garanția este inechitabilă având în vedere puterea neglijentă de negociere a garantului și nivelul de cunoaștere a poziției comerciale reale legate de termenii acordului dintre debitor și creditor. Cu toate acestea, în pofida numărului mare de cauze europene recente referitoare la contractele financiare ale consumatorilor⁴⁸, nu se știe dacă un garant ar putea fi considerat consumator în sensul directivei, având în vedere absența unui bun sau a unui serviciu care i-ar fi fost acordat de către creditor, deși acest punct ar pune în discuție faptele într-un anumit caz⁴⁹.

În privința *dreptului de regres* împotriva consumatorului, unele state membre UE neagă recursul unui garant la consumatorul insolubil. Garantul este răspunzător prin garanția acordată creditorului și, dacă el sau ea nu poate plăti, drept consecință poate intra în insolvență. Statele în care se aplică acest lucru sunt Republica Cehă (în cazul în care procedurile de recurs sunt prevenite în mod automat împotriva unui consumator în procedurile de descărcare a datoriei), Olanda (în cazul în care se vor reduce plățile către alți creditori negaranțați), Polonia (regres prevenit), Spania în cazul în care nu există recurs în cazul în care a fost dată o decizie de descărcare de gestiune a consumatorului în legătură cu datoria respectivă) și Suedia (în cazul în care regresul este redus proporțional cu orice descărcare a datoriilor contractate).

Referitor la o legislație specială privind executarea garanțiilor în baza obligațiilor ce decurg din contractele financiare, unele state membre UE par să dorească să împiedice utilizarea garanțiilor de către creditori și, prin urmare, executarea obligațiilor de garantare să fie dificilă în anumite circumstanțe. Letonia are o lege specifică care împiedică clauzele contractuale abuzive în contractele de garanție încheiate de consumatori⁵⁰. Cipru solicită executarea creanțelor împotriva unui garant după o perioadă de 2 ani de la deschiderea insolvenței debitorului. În Belgia, legea privind insolvența prevede că orice garanție poate fi

⁴⁶ Study on a new approach to business failure and insolvency: Comparative legal analysis of the Member States' relevant provisions and practices Directorate-General for Justice and Consumers Tender No. JUST/2014/JCOO/PR/CIVI/0075 January 2016, Page 351 of 382

⁴⁷ <https://lege5.ro/Gratuit/gi3dmnbyggq/directiva-privind-clauzele-abuzive-in-contractele-incheiate-cu-consumatorii>

⁴⁸ <https://legestart.ro/decizia-cjue-despre-interpretarea-directivei-privind-clauzele-abuzive-in-contractele-incheiate-cu-consumatorii/>

⁴⁹ <https://www.juridice.ro/129411/clauzele-abuzive-in-contractele-de-credit-in-interpretarea-recenta-a-curtii-de-justitie-a-uniunii-europene.html>

⁵⁰ Study on a new approach to business failure and insolvency: Comparative legal analysis of the Member States' relevant provisions and practices Directorate-General for Justice and Consumers Tender No. JUST/2014/JCOO/PR/CIVI/0075 January 2016, Page 352 of 382

anulată dacă există o discrepanță între sumele împrumutate și mijloacele debitorului sau dacă garanția nu a oferit niciun beneficiu garantului.⁵¹

De asemenea, există proceduri care permit, încurajează sau instituie ca obligațiile garantului / co-debitorului să fie tratate în procedura de faliment sau de regularizare a datoriilor referitoare la consumator. Astfel, sunt prevăzute în mod expres norme legale și procedurale referitoare la răspunderea garantului și la cererile garantului pentru recurs împotriva consumatorului și / sau pentru poziția sa în legătură cu co-debitorii. Acest lucru poate fi motivat de interesul public oferit de soluționarea rapidă a cauzelor legate de dreptul de proprietate.

În **Franța**, Comisia de garantare a datoriilor⁵² - *Commission de surendettement*⁵³ - este obligată să ancheteze debitorul cu privire la garanții⁵⁴ și ulterior să notifice garantul în cadrul procedurii de faliment personal sau de soluționare a datoriilor care a fost inițiată.

În **Ungaria**, orice garanții sau co-debitori pot adera la procedura de faliment și, într-o oarecare măsură, activele acestora vor fi lichidate pentru a satisface creanțele. Dacă nu se alătură procesului și plătesc sub garanția sau răspunderea solidară, aceștia au drept de regres total împotriva debitorului după închiderea procesului de stingere a datoriilor, cu excepția cazului în care cererea lor este, până în acest moment, interzisă de termenul de prescripție. Termenul de prescripție nu curge în timpul desfășurării procedurii falimentului.

În **Finlanda**, co-debitorii pot depune o acțiune comună pentru regularizarea datoriilor în ceea ce privește datoriile garantate. De asemenea, se prevede posibilitatea ca debitorii și garanții să formuleze cereri comune pentru procedurile de regularizare a datoriilor și, în acest caz, se institui un plan de plată a datoriilor în baza răspunderii garantului, precum și a debitorului. Dispozițiile specifice sunt stabilite în Legea privind ajustarea datoriilor unei persoane fizice.

În **SUA**,⁵⁵ garanțiile⁵⁶ contractate sunt tratate în același mod ca alte datorii⁵⁷. Răspunderea garantului poate fi evitată din cauza constrângerii, a influenței nejustificate sau a nerespectării Statute of Frauds.⁵⁸

Asfel, legislația diferă între statele membre UE și în măsura extinderii obligațiilor care decurg din garanțiile co-debitorilor care fac obiectul procedurilor de faliment și de regularizare a datoriilor. Există foarte puține țări în care aceste obligații sunt tratate din oficiu în cursul procedurii de insolvență.

⁵¹ See for instance Siba C-537/13 relating to asymmetry of information between the Consumer and the supplier in a financial transaction and Kasler v OTP Jelzalogbank Zrt C-26/13 relating to foreign currency mortgage loans. Both of which construe the law so as to give the Consumer a right of review in relation to the detrimental term or circumstance in the financial services contract. See the various discussions on unconscionability in M Kenny, J Devenney, L Fox Mahoney (eds) Unconscionability in European Private Law Transactions Protecting the Vulnerable (Cambridge University Press 2010)

⁵²<https://www.boursedescredits.com/guide-role-commission-surendettement-849.php>

⁵³<https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F134>

⁵⁴<https://particuliers.banque-france.fr/surendettement/comprendre-le-surendettement/le-surendettement-en-bref>

⁵⁵<https://lawshelf.com/courseware/entry/the-statute-of-frauds>

⁵⁶<http://www.shsu.edu/klett/Statute%20of%20Frauds%20Ch%2015.htm>

⁵⁷<https://legal-dictionary.thefreedictionary.com/Statute+of+Frauds>

⁵⁸https://en.wikipedia.org/wiki/Statute_of_frauds#United_States

Orice dispoziții care obligă sau permit, în mod firesc, luarea în considerare a pasivelor codebitorilor.⁵⁹

De asemenea, în statele membre UE există diferențe privind disponibilitatea căilor de regres, în conformitate cu legea generală și care nu au legătură cu procedurile de insolvență, față de co-debitori și garanți ai datoriei contractate.

În plus, **Regulamentul CE privind procedurile de insolvență 2015/848** obligă statele membre UE să publice, începând cu 26 iunie 2018, informații relevante privind procedurile de insolvență într-un registru electronic accesibil publicului, desi există excepții în ceea ce privește consumatorii (spre deosebire de întreprinzători). Registrul va fi accesibil persoanelor fizice, inclusiv băncilor și creditorilor, în alte state membre, începând cu 26 iunie 2018. Există posibilități considerabile de denaturare dacă unele state membre includ detalii privind toate procedurile de insolvență care afectează persoanele (inclusiv cele care nu implică lichidarea activelor), în timp ce altele limitează intrările la cele mai formale proceduri (cum ar fi falimentul). Normele care obligă toate statele membre să elimine informațiile din registru într-un anumit interval de timp ar ajuta debitorii să inițieze un nou demers și să descurajeze efectele denaturate între statele membre.⁶⁰

În cele ce urmează vom prezenta aspecte legate de procedurile de insolvență și executare silită ce implică persoanele fizice /juridice care garantează pentru obligațiile asumate de debitorii principali.

AUSTRIA

Conform modificărilor aduse *Legii insolvenței* din 2010 (*Insolvenzrechtsänderungsgesetz*⁶¹), există acum un singur tip de procedură standard de insolvență în legislația austriacă.⁶² Cu toate acestea, în același timp, sunt prevăzute diferite denumiri în funcție de desfășurarea efectivă a procedurii: procedurile de insolvență sunt cunoscute sub numele de procedura de faliment (*Konkursverfahren*) dacă nu există încă un plan de restructurare la deschiderea procedurii. În principiu, lichidarea și restructurarea sunt posibile în cadrul procedurilor de faliment.

Cererea de deschidere a procedurii de insolvență trebuie formulată, fie de către debitor, fie de către un creditor. În cazul procedurilor de reorganizare, cererea trebuie în orice caz să fie făcută de debitor și trebuie să existe un plan de restructurare.

⁵⁹ Comparative legal analysis of the Member States' relevant provisions and practices Directorate-General for Justice and Consumers Tender No. JUST/2014/JCOO/PR/CIVI/0075 January 2016, Page 353 of 382

⁶⁰ EC Regulation on Insolvency Proceedings 2015/848 (Recast Regulation) - <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017PC0422&from=EN>

⁶¹ <http://gamillscheg.at/insolvenzrechtsaenderungsgesetz-2017/>

⁶² https://e-justice.europa.eu/content_insolvency-447-at-ro.do?clang=en

O condiție prealabilă pentru deschiderea procedurii de insolvență este că, în principiu, debitorul este insolvent (**art.66 IO**⁶³). Procedurile de insolvență pot fi deschise și sub formă de proceduri de reorganizare în caz de insolvabilitate iminentă (**art.167 alin.(2) IO**).

În cazul în care procedura de insolvență nu poate fi deschisă imediat, instanța de insolvență (*Insolvenzgericht*) trebuie să dispună măsuri provizorii de asigurare a patrimoniului și, în special, pentru a preveni încheierea de acte juridice și a asigura continuarea unei afaceri, cu condiția ca cererea de deschidere a procedurii să nu fie vădit nefondată **art.73 IO**). Instanța poate interzice debitorului să efectueze anumite acte juridice (de exemplu vânzarea proprietății) sau să facă astfel de acte doar cu aprobarea instanței. Este posibilă și numirea unui administrator temporar.

Posibilitatea de compensare a unei creanțe a debitorului este, în principiu, menținută în cursul procedurii de insolvență. Cu toate acestea, creanțele trebuie să fie eligibile pentru compensare la deschiderea procedurii, fapt ce reprezintă o condiție prealabilă. Compensarea nu este admisă în cazul în care un creditor de insolvență a devenit debitor al insolvenței numai după deschiderea procedurii de insolvență sau dacă creanța împotriva debitorului a fost dobândită abia după deschiderea procedurii de insolvență (**art. 20 alin.(1), IO**).

În plus, compensarea este exclusă în cazul în care terțul a formulat cererea împotriva debitorului în ultimele 6 luni anterioare deschiderii procedurii de insolvență și la preluarea datoriei a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască insolvabilitatea debitorului (**art.20 alin.(1) și (2) IO**). În astfel de cazuri, chiar neglijența minoră este în detrimentul terței părți.

Procedurile de executare a creanțelor inițiate înainte de deschiderea procedurii de insolvență nu sunt, în principiu, suspendate. Cu toate acestea, garanțiile și drepturile de creanță dobândite pentru executarea plății cu 60 de zile înainte de deschiderea procedurii de insolvență expiră *ex lege*, cu excepția cazului în care au fost stabilite în favoarea creanțelor publice (**art. 12 alin. (1) IO**).

În cazul expirării, procedura de executare silită a creanțelor va fi suspendată la cererea instanței de insolvență sau a administratorului de insolvență (**art.12 alin.(2) IO**).

Licitația organizată de către instanță, în conformitate cu Codul de executare silită (*Exekutionsordnung*⁶⁴) are loc numai în cazuri excepționale, iar în cazul în care aceasta este decisă de instanța de insolvență intervine drept răspuns la o cerere de faliment din partea administratorului.

⁶³ https://www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXV/II/II_01588/index.shtml

⁶⁴ http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=230362

BELGIA

La 26 februarie 2013, Camera Deputaților a adoptat un proiect de lege de modificare a *Legii falimentului* din 8 august 1997.⁶⁵

Conform actualei legi privind falimentul, o persoană fizică care oferă o garanție personală unei părți în stare de faliment poate cere instanței să fie descărcată de obligații în cazul în care aceste obligații sunt considerate disproporționate în raport cu venitul și proprietatea sa. Legea privind falimentul prevede că garantul ar trebui, printre altele, să depună o declarație (*verclaring*) care să confirme cele de mai sus și să prezinte o copie a celei mai recente notificări privind impozitul pe venit (*aangifte in de personenbelasting / declaration à l'impôt des personnes physiques*).

Cu toate acestea, terminologia din Legea falimentului (adică trimiterea la declarația care trebuie depusă de garant) nu este conformă cu terminologia Codului Judiciar (*Gerechtelijk Wetboek / Code Judiciaire*). În plus, declarația fiscală care trebuie prezentată este considerată a fi un document unilateral care nu este considerat concludent în scopuri demonstrative. În cele din urmă, interpretările diferite oferite de instanțe și incertitudinea juridică rezultată au dat naștere la 18 mai 2011 unei hotărâri a Curții Constituționale.

Pentru a remedia aceste probleme, s-a înlocuit termenul "declarație" cu termenul "cerere" (*verzoekschrift / requête*) și termenul "taxă de impozit pe venit" prin termenul "evaluarea impozitului" (*aanslag / avertissement-extrait de rôle*).

GERMANIA

Insolvența și procedurile de insolvență sunt reglementate în Germania prin **Codul de insolvență** (*Insolvenzordnung -'InsO'*⁶⁶), care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1999.⁶⁷ Particularitatea Codului de insolvență constă în faptul că acesta conține nu numai dispoziții procedurale. De exemplu, dispozițiile care determină efectele declanșării procedurii de insolvență sunt dispoziții de fond (*art. 80-147 InsO*).

În cazul în care un terț satisface cererea unui creditor care deține o garanție reală împotriva debitorului, terțul nu înlocuiește în mod automat locul creditorului securizat. Cu toate acestea, în anumite cazuri, subrogarea este prevăzută de lege și poate fi de asemenea convenită în mod contractual. Aceasta nu este o caracteristică specială a procedurilor de insolvență, ci rezultă din regulile dreptului comun. În cazul în care, de exemplu, creditorul are garanții reale și nu primește o satisfacție din partea debitorului, ci din partea unei terțe

⁶⁵<https://www.lexgo.be/en/papers/commercial-company-law/insolvency-and-restructuring/belgian-insolvency-law-on-the-move.79994.html>

⁶⁶ https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_inso/index.html

⁶⁷ https://e-justice.europa.eu/content_insolvency-447-de-ro.do?clang=en

părți care este *garantul* creanței asupra debitorului insolubil, creanța creditorului împotriva debitorului este transferată garantului prin subrogare (*art.764 – art.774⁶⁸, Codul civil - Bürgerliches Gesetzbuch - BGB⁶⁹*).

Pentru drepturile reale accesorii, cum ar fi ipoteca sau gajul, de exemplu, Codul Civil prevede expres că acestea sunt transferate *garantului* (*art.401, art.412 Cod civil -BGB⁷⁰*).

Creanțele negarantate, cum ar fi o taxă de teren creată pentru a asigura o creanță, nu sunt transferate prin intermediul legii către garant. Cu toate acestea, un creditor care are o creanță contractuală este obligat, prin analogie, în conformitate cu art. 412 și 401 din Codul civil, să transfere garanțiile, cu excepția cazului în care părțile au convenit altfel. Garantul, apoi, înlocuiește creditorul cu o garanție reală.

În Germania, executarea silită este reglementată, în principal, de **art.704** și următoarele din Codul de procedură civilă (*Zivilprozessordnung – ZPO⁷¹*). În cazul în care executorul judecătoresc a pus sechestru asupra unor bunuri mobile care nu aparțin debitorului ci unui terț, acesta din urmă poate formula o contestație la punerea sub sechestru a bunului său prin intermediul unei acțiuni de contestare a executării silite.

În cazul popririi creanțelor debitorului față de terți, terțul debitor nu mai are dreptul să plătească creanța poprită debitorului, iar acesta nu-și poate rambursa datoria decât prin efectuarea plății către creditorul care s-a prevalat de creanța sa. Orice terț debitor care nu îndeplinește această condiție poate fi obligat, după caz, la plata de daune.

FINLANDA

Există trei tipuri diferite de proceduri de insolvență în Finlanda: falimentul, restructurarea unei societăți comerciale și regularizarea datoriilor unei persoane particulare⁷². Falimentele sunt reglementate de prevederile Legii falimentului (*Konkurssilaki 120/2004*)⁷³, care a intrat în vigoare la 1 septembrie 2004.⁷⁴

De regulă, în toate tipurile de proceduri de insolvență, creanțele sunt considerate egale, adică fiecare creditor are dreptul egal de a primi o plată din fondurile plătite

⁶⁸ https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p3328

⁶⁹ https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p1503

⁷⁰ https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/englisch_bgb.html#p1465

⁷¹ https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_zpo/index.html

⁷² https://e-justice.europa.eu/content_insolvency-447-fi-ro.do?clang=en

⁷³ <https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2004/en20040120.pdf>

⁷⁴ Chapter 12 — Claims in bankruptcy, lodgement and the scrutiny of the claims - Section 3 — Joint liabilities:

(1) A creditor may lodge a claim against the debtor to the amount outstanding at the beginning of bankruptcy, without regard to later payments received from guarantors. However, the creditor does not have this right if the guarantor has paid the main claim in full before the lodgement date referred to in section 5. (2) The provisions in paragraph (1) on a guarantor apply also to a provider of third-party collateral and a co-debtor in a joint liability relationship with the debtor in bankruptcy.

proporțional cu creanța lor. Excepțiile de la această regulă se referă la dispozițiile privind prioritatea revendicărilor.

În cazul unui faliment, plățile către creditori se plătesc în conformitate cu tabelul de creanțe. Dispozițiile privind prioritizarea creanțelor în caz de faliment în situațiile în care activele debitorului sunt insuficiente pentru a acoperi toate creanțele sunt prevăzute în Legea privind prioritatea cererilor de despăgubire (*Laki velkoijen maksunsaantijärjestyksestä 1578/1992*).

ITALIA

Doctrina italiană relevă diferitele tipuri de garanții. Unele garanții se referă la active, iar altele sunt garanții personale⁷⁵.

Această din urmă categorie include garanții oferite de o terță parte-garant și nu de debitorul principal. În mod specific, este garant cel care se angajează să satisfacă creditorul dacă debitorul principal este insolubil. Prin urmare, specific în această categorie este faptul că este există un contract special de garanție⁷⁶.

La fel ca și la nivel internațional, legislația italiană prezintă și împărțirea între garanție ("*fideiussione*" italiană) și așa-numita garanție independentă ("*garanzie a prima richiesta*"), chiar dacă principala formă de garanție personală, implicată în codul civil italian, a fost întotdeauna garanția⁷⁷.

Fideiusiunea/Garanția este caracterizată de principiul accesorialității care explică cum și în ce măsură creditorul este supus excepțiilor de la principala obligație garantată (**art.**

⁷⁵ http://tesi.cab.unipd.it/53149/1/Galante_Valeria.pdf

⁷⁶ Trib. Torino, 29 agosto 2002 (note of Silvio Pietro Cerri), contratto autonomo di garanzia (Garantievertrag) – Nozione e caratteri – Differenze rispetto alla fideiussione – Fattispecie., Rassegna giuridica umbra – diritto civile, at 11, december 2012.

⁷⁷ Gemma A., Contratto autonomo di garanzia, fideiussione a prima richiesta e lettere di patronage, pag. 8, Lezione 6 marzo 2014, Scuola di specializzazione per le professioni legali, Facoltà di Giurisprudenza – Roma tre. Available at: <http://www.giur.uniroma3.it/materiale/forense/2013-2014/civileII/Lezione%20SSPL%20del%206.3.14%20%20Prof.%20Gemma%20-%20Contratto%20autonomo%20di%20garanzia.pdf>

1939 C. civil-valabilitatea garanției⁷⁸ și **art.1945 C. civil**⁷⁹ privind excepțiile principale ale debitorului față de creditor)⁸⁰.

Cu alte cuvinte, garanția este o obligație accesorie care există numai dacă există o obligație principală. Această legătură rămâne până la încheierea contractului principal și, în plus, suferă orice limitare și modificare suferite de obligația principal.⁸¹

MALTA

*Procedurile de insolvență (companii)*⁸²

Art.303 din Capitolul 386 din Codul comercial⁸³ prevede că orice privilegii, ipoteci sau alte taxe, transferuri sau alte cedări de bunuri sau drepturi și orice plată, executare sau alte acte legate de proprietate sau drepturi făcute de sau împotriva unei societăți comerciale și a oricărei obligații asumate de societate în termen de 6 luni înainte de dizolvarea societății

⁷⁸ **Art. 1939. Validità della fideiussione**

La fideiussione non è valida se non è valida l'obbligazione principale, salvo che sia prestata per un'obbligazione assunta da un incapace.

⁷⁹ **Art. 1945. Eccezioni opponibili dal fideiussore.**

Il fideiussore può opporre contro il creditore tutte le eccezioni che spettano al debitore principale, salva quella derivante dall'incapacità.

⁸⁰ <https://www.studiocataldi.it/codicecivile/fideiussione.asp>

⁸¹ <http://creg.uniroma2.it/wp-content/uploads/2010/07/pernazzaspallone.pdf>

⁸² https://e-justice.europa.eu/content_insolvency-447-mt-ro.do?clang=en#toc_6

⁸³ **Insolvency Proceedings (Companies)**

Article 303 of Chapter 386 Commercial Code makes provision for privileges, hypothecs or other charges, transfer or other disposal of property or rights, and any payment, execution or other act relating to property or rights made or done by or against a company, and any obligation incurred by the company **within six months before the dissolution of the company** to be deemed as fraudulent preference against its creditors whether such transaction is of a gratuitous nature or an onerous nature if it constitutes a transaction at an **undervalue** or if a **preference is given**. In such cases the transaction (fraudulent preference) shall be void.

Undervalue is defined as follows:

(a) a company enters into a transaction at an undervalue if:

(i) the company makes a gift or otherwise enters into a transaction on terms that provide for the company to receive no consideration, or

(ii) the company enters into a transaction for a consideration the value of which, in money or money's worth, is significantly less than the value in money or money's worth of the consideration provided by the company;

Preference is defined as follows:

(b) a company gives a preference to a person if:

(i) that person is one of the company's creditors or a surety or guarantor for any of the company's debts or other liabilities; and

(ii) the company does anything or suffers anything to be done which, in either case, has the effect of putting that person into a position which, in the event of the company going into insolvent winding up, will be better than the position he would have been had that act or omission not occurred.

An exception to the above is made if the person in whose favour the transaction is made, done or incurred, proves that he did not know and did not have reason to believe that the company was likely to be dissolved by reason of insolvency.

este considerată o preferință frauduloasă față de creditorii săi, dacă o astfel de tranzacție este de natură gratuită sau de o sarcină oneroasă sau dacă constituie o tranzacție subestimată. În astfel de cazuri, tranzacția (preferința frauduloasă) este nulă.

Subestimarea este definită după cum urmează:

(a) o societate încheie o tranzacție subestimată dacă:

(i) compania face un cadou sau intră în alt mod într-o tranzacție în condiții care prevăd ca societatea să nu primească nicio remunerație sau

(ii) societatea intră într-o tranzacție pentru o contraprestație a cărei valoare, în bani sau în valoare, este semnificativ mai mică decât valoarea în bani plătită de societate;

Preferința este definită după cum urmează:

(b) o societate acordă un drept de preferință unei persoane dacă:

(i) acea persoană este unul dintre creditorii societății sau deține o garanție sau este garant pentru oricare dintre datoriile societății; și

(ii) societatea face orice sau suferă orice de făcut, ceea ce, în oricare dintre cazuri, are ca efect punerea persoanei respective într-o poziție care, în cazul în care societatea intră în lichidare insolubilă, va fi mai bună decât poziția ar fi fost dacă acel act sau omisiune nu a avut loc.

O excepție de la cele de mai sus se face în cazul în care persoana în favoarea căreia este efectuată tranzacția dovedește că nu știa și nu avea motive să creadă că societatea comercială ar putea fi dizolvată din cauza insolvenței.

Procedurile de insolvență și reorganizare (societăți) / procedurile de faliment (parteneriate și comercianți)

În *Capitolul 459 din același Cod comercial*⁸⁴ se menționează că orice dispoziție de compensare a datoriilor sau orice altă dispoziție din contract care prevede sau se referă la compensarea sumelor datorate de la fiecare parte la cealaltă parte în ceea ce privește creditele reciproce, datoriile sau alte tranzacții mutuale este executorie în conformitate cu termenii săi, înainte sau după faliment sau insolvență, în ceea ce privește datoriile reciproce, creditele mutuale sau tranzacțiile reciproce care au apărut sau au avut loc înainte de falimentul sau insolvența uneia dintre părți împotriva:

(a) părților din contract,

⁸⁴Insolvency and Reorganization Proceedings (Companies) / Bankruptcy Proceedings (Partnerships and traders)

In terms of Chapter 459 any close-out netting provision or any other provision in any contract providing for or relating to the set-off or netting of sums due from each party to the other in respect of mutual credits, mutual debts or other mutual dealings shall be enforceable in accordance with its terms, whether before or after bankruptcy or insolvency, in respect of mutual debts, mutual credits or mutual dealings which have arisen or occurred before the bankruptcy or insolvency of one of the parties, against:

(a) the parties to the contract,

(b) any guarantor or any person providing security for any party to the contract

(b) *oricărui garant sau persoană care furnizează garanții perosnale oricărei părți contractuale,*

(c) practicianului în materie de insolvență, curatorului, administratorului, administratorului special sau oricărei autorități similare părților contractuale și

(d) creditorilor.

MAREA BRITANIE

*Art.267 din Legea privind insolvența*⁸⁵ din 1986 prevede că un debitor poate fi declarant falit pentru o datorie care depășește 750 de lire sterline. *Art.268* din aceeași lege⁸⁶ prevede ca debitorul să fie notificat cu 21 de zile înainte de prezentarea unei cereri de faliment.

*Norma 6.5 (4) din Regulile de insolvență din 1986*⁸⁷ stabilește 4 criterii în baza cărora debitorul poate solicita anularea cererii legale. Cererea poate fi anulată dacă: "(a) debitorul depune o cerere reconvențională, de compensare sau regularizare care să fie egală cu sau mai mare decât valoarea datoriei sau datoriilor specificate în cererea legală; (b) datoria este contestată din motive considerate de instanță ca fiind substanțiale; (c) *dacă creditorul deține o anumită garanție pentru datoria solicitată* în cerere și nu este respectată *Norma R.6.1 (5)* în ceea ce o privește sau instanța este convinsă că valoarea garanției este egală cu sau depășește întreaga datorie; (d) instanța apreciază, din alte motive, că cererea ar trebui anulată.

Tot în acest sens, sub aspectul jurisprudenței britanice - *Moschi vs. Lep Air Services Ltd*⁸⁸: "La fel ca în cazul tuturor garanțiilor, interpretarea este o chestiune de construcție contractuală și depinde de termenii utilizați în fiecare contract în parte. Trebuie făcută o distincție între 2 categorii diferite de *garanții*. În prima categorie, *un garant ar putea intra într-o obligație condiționată de a plăti datoria debitorului principal în cazul în care acesta nu a făcut-o. În cea de-a doua categorie, un garant ar putea promite să "vadă" (see it)*⁸⁹ că acesta și-a îndeplinit obligațiile contractuale și de a compensa orice pierderi cauzate de eșecul executării silită a debitorului principal.

În aceeași speță - *Moschi vs. Lep Air Services Ltd*: "O persoană nu ar putea întreprinde mai mult decât dacă debitorul principal nu plătește nicio sumă din datorie. Nu ar exista nici o obligație prestabilită cu excepția cazului în care și până când debitorul nu a plătit. Atunci, în cazul eșecului executării debitorului, ar exista o obligație de plată. Dacă, din orice motiv, debitorul a încetat să mai aibă o obligație de a plăti rata la data scadentă, nu a putut să o plătească la acea dată.

⁸⁵ <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1986/45/section/267>

⁸⁶ <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1986/45/section/268>

⁸⁷ <http://www.legislation.gov.uk/uksi/1986/1925/group/3/part/6/made>

⁸⁸ <http://swarb.co.uk/lep-air-services-v-rolloswin-investments-ltd-moschi-v-lep-air-services-hl-1973/>

⁸⁹ [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/3-517-](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/3-517-2080?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1)

[2080?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/3-517-2080?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1)

Pe de altă parte, obligația garantului ar putea fi diferită. S-ar putea angaja ca principalul debitor să își execute contractul. Atunci când, în orice moment și din orice motiv, principalul debitor acționează sau nu acționează conform clauzelor contractului său, el nu numai că și-a încălcat propriul contract, dar și îl pune pe garant în situația nerespectării contractului său de garanție. Astfel, creditorul poate da în judecată garantul, nu pentru plata neplătită, ci și pentru daune. Considerentul său fiind acela că principalul debitor ar îndeplini contractul principal, iar daunele datorate de garant ar trebui să acopere pierderea suferită de creditor datorită faptului că debitorul principal nu a reușit să facă ceea ce garantul ar fi fost obligat în subsidiar."⁹⁰

Garanțiile acordate vor înceta la data ultimei⁹¹:

(a) plăți de către garant a unei sume egale cu suma totală a sumelor garantate și

(b) în ziua următoare datei la care orice plată pentru o obligație garantată ar fi putut fi evitată integral sau parțial în temeiul Legii insolvenței, cu condiția ca, în cazul în care societatea comercială va deveni obiectul unor proceduri sau alte acțiuni în conformitate cu Legea insolvenței (Procedurile de insolvență) înainte de apariția (a) sau (b) de mai sus, această garanție⁹² va înceta la data ultimei:

(i) încheieri definitive a procedurii de insolvență relevante, fără o jurisdicție continuă a instanței în astfel de proceduri de insolvență și

(ii) în cazul în care beneficiarul sau titularul este obligat să restituie orice plată (sau o parte din aceasta) pentru o astfel de obligație garantată care este declarată preferință ca urmare a unei astfel de proceduri de insolvență și la data la care garantul a efectuat toate plățile necesare în beneficiul titularilor relevanți pentru toate sumele de plată.⁹³

Pentru ca o societate comercială să acționeze în calitate de garant, consiliul de administrație al acesteia trebuie, la o ședință convenită în mod corespunzător și în prezența cvorumului legal, să decidă aprobarea garanției și să autorizeze persoanele necesare să semneze sau să ateste încheierea contractului de garanție în numele acesteia. De asemenea, este esențial ca tranzacția să nu fie amenințată cu anularea dacă este considerată subevaluată iar societatea garantă însăși (și nu doar o filială din grupul său) ar trebui să beneficieze de un profit de pe urma tranzacției.⁹⁴

Administrare financiară și lichidare

În cazul în care titularul creanței deține dovada că o terță parte, un creditor sau un garant al unei datorii a fost pus într-o situație mai bună/preferențială decât ar fi fost cazul în

⁹⁰ Moschi v Lep Air Services Ltd [1973] AC 331, 344G-345B [1972] 2 WLR 1175)

⁹¹ http://9stonebuildings.com/publications/jc_bankrupting.pdf

⁹² <http://www.mondaq.com/uk/x/12052/Taking+And+Enforcing+Guarantees+In+England+And+Wales>

⁹³ [https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/209787/IUK_UK_Guarantee - Pro_forma.pdf](https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/209787/IUK_UK_Guarantee_-_Pro_forma.pdf)

⁹⁴ http://ec.europa.eu/civiljustice/bankruptcy/bankruptcy_eng_en.htm

cazul în care tranzacția nu ar fi avut loc, atunci poate adresa instanței o cerere pentru restabilirea situației anterioare respectiv dacă societatea nu ar fi dat această preferință.

Pentru a fi sub această prevederi, în cazul unei persoane juridice, trebuie să fi avut loc preferința în termen de doi ani de la data relevantă, respectiv începerea lichidării sau data la care o cerere de administrare sau o notificare de intenție a fost depusă la instanță; sau dacă nu a fost depusă o astfel de notificare de intenție, de la data la care compania a intrat în administrare. În orice alt caz, perioada relevantă este de 6 luni.

Tranzacțiile din perioada intermediară dintre depunerea documentelor în instanță și compania care intră în administrare sunt, de asemenea, prinse în cadrul termenelor menționate.

În cazul falimentului, în care mandatarul are dovezi că o terță parte, un creditor sau un garant al unei datorii a fost pus într-o situație mai bună decât ar fi fost cazul în cazul în care tranzacția nu ar fi avut loc, atunci cererea poate fi adresată instanței pentru restabilirea poziției anterioare dacă persoana fizică în cauză nu ar fi dat această preferință.⁹⁵

PORTUGALIA

Garanții

Regulile principale privind obligațiile / plata datoriilor sunt cuprinse în Codul civil portughez.⁹⁶ Legea civilă stabilește drept regulă generală conform căreia debitorul este răspunzător pentru obligațiile sale. Aceasta va afecta toate activele debitorului, inclusiv cele viitoare. Încălcarea unei obligații, cum ar fi plata, înseamnă că debitorul este obligat să plătească o compensație⁹⁷.

Garanții personale

Prin contract sau printr-un acord, părțile pot solicita garanții suplimentare pe lângă activele existente pentru a se asigura că aceste obligații vor fi îndeplinite. *Una dintre aceste garanții personale este "fiança"*.⁹⁸ Prin încheierea unui astfel de contract de garanție, un garant se angajează să plătească în numele unei terțe părți în cazul în care această parte nu respectă obligația de plată. Obligația depinde de o datorie principală și nu poate exista fără o obligație principală valabilă.

⁹⁵http://www.guildhallchambers.co.uk/files/Personal_and_corporate_update_Holly_Doyle_&_Simon_Passfield_May2012.pdf

⁹⁶http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=775&tabela=leis

⁹⁷<https://www.irgloal.com/article/guarantees-main-legal-proceedings-and-bankruptcy-law-applicable-in-portugal-3651>

⁹⁸http://www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=200240#LinkTarget_2640

*Faliment*⁹⁹

Procedura de insolvență¹⁰⁰ poate fi inițiată de debitor sau de creditor. În cazul în care debitorul inițiază o procedură legală, acesta trebuie să prezinte instanței în detaliu activele, detaliile creanțelor și ale creditorilor și un raport care să indice principala cauză a inițierii procedurii de insolvență. Dacă este un creditor cel care inițiază procedura, acesta trebuie să dea detalii despre credit și să prezinte instanței orice fapte care ar trebui să presupună că debitorul este insolvabil.

Procedura de insolvență¹⁰¹ se caracterizează prin faptul că are 2 etape distincte: o etapă declarativă și una de executare. Faza declarativă vizează declararea insolvabilității debitorului. Faza de executare constă în executarea activelor debitorului, reținerea și lichidarea bunurilor, identificarea pasivelor și plata către creditorii.

Cererea de insolvență ar putea avea și consecințe penale. De asemenea, este posibil ca, după declararea insolvenței, creditorii să încerce prin intermediul instanței redresarea financiară a societății respective. Dacă redresarea este măsura care trebuie luată, toate cererile de executare se opresc imediat. Instanța va acorda o anumită perioadă de timp, astfel încât societatea comercială să încerce să se redreseze financiar. În mod normal, creditorii convin asupra unui plan de plată a datoriilor existente cu stingerea unor obligații și a unei părți din datoria principală. Dacă în această perioadă societatea comercială nu-și plătește datoriile conform planului de redresare aprobat, creditorii pot cere falimentul societății.

SLOVENIA

Procedura de insolvență¹⁰² și procedurile de restructurare/ prevenire sunt prevăzute de *Legea privind operațiunile financiare, procedurile de insolvență și dizolvare obligatorie*¹⁰³ (denumită: ZFPPIPP).

O cerere de deschidere a procedurii de faliment poate fi depusă de către un debitor, un acționar al unui debitor, creditor, sau autoritate publică de garantare (Fondul de întreținere pentru persoanele cu handicap din Republica Slovenia și Fondul de invaliditate al Republicii Slovenia).

Un creditor trebuie să demonstreze că revendicarea împotriva debitorului va fi de succes și că debitorul are mai mult de 2 luni de întârziere la plata creanței.

⁹⁹ http://ec.europa.eu/civiljustice/bankruptcy/bankruptcy_por_en.htm

¹⁰⁰ https://www.srslegal.pt/xms/files/NOTICIAS_SRS/Portugal.pdf

¹⁰¹ http://www.dgpi.mj.pt/sections/politica-legislativa/proyectos-concluidos/insolvencia-e/texto-dos-proyectos-e/downloadFile/attachedFile_1_f0/codinsolv.pdf

¹⁰² https://e-justice.europa.eu/content_insolvency-447-si-ro.do?clang=en

¹⁰³ [*Financial Operations, Insolvency Proceedings and Compulsory Winding-up Act \(Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju\)*](#)

Procedura de executare sau a unui drept de gaj, care au fost deschise împotriva unui debitor insolvabil înainte de deschiderea procedurilor de lichidare forțată, se încheie la deschiderea procedurilor din urmă și poate continua numai pe baza unei decizii a instanței. Efectuarea procedurilor de soluționare obligatorie înscrisă prin lege stă la baza continuării procedurii privind executarea sau a unui drept de gaj.

Procedura de executare care a fost inițiată împotriva debitorului înainte de deschiderea procedurilor de restructurare / prevenire pentru executare sau pentru securizarea unei creanțe financiare, care face obiectul restructurării societății, încetează la începerea procedurilor de restructurare prevenire. Instanța de judecată decide asupra terminării procedurii de executare asupra debitorului.

În cazul în care un creditor a intentat un proces înainte de deschiderea procedurii de faliment, litigiul este suspendat potrivit Codului de procedură civilă - *Zakon o pravdnem postopku*. Un creditor care a început un proces înainte de deschiderea procedurii de faliment trebuie să notifice asupra creanțelor sale în cadrul procedurii de faliment.

În cazul în care drepturile de creanță ale unui creditor, în cadrul procedurilor de faliment, sunt contestate de către administrator, creditorul poate depune la instanță o cerere pentru continuarea procesului care a fost suspendat în termen de 1 lună de la publicarea deciziei privind verificarea creanțelor. Și acest caz, creditorul trebuie să acționeze numai pentru a stabili existența cererii.

În cazul în care revendicarea unui creditor a fost contestată de un alt creditor, creditorul trebuie să se extindă procesul inițiat pentru a include și acel creditor în calitate de pârât, în termen de 1 lună de la publicarea deciziei privind verificarea creanțelor existente. În cazul în care cererea sa a fost recunoscută în cadrul procesului, creditorul este plătit cu o cotă proporțional egală cu alți creditori chirografari / negarantați ale căror cereri au fost recunoscute în procedura de faliment.

În procedura de faliment, creditorii trebuie să notifice cererile lor împotriva debitorului, cu excepția celor care nu trebuie să fie notificați prin lege. Un creditor care este responsabil de obligația debitorului în cadrul falimentului ori răspunde în mod solidar în calitate de codebitor sau *garant* trebuie să notifice, iar procedurile de faliment reglementează un potențial drept de regres care nu a apărut înainte de deschiderea procedurii falimentului sub condiția suspensivă în care creditorul dobândește creanța sau dreptul de regres împotriva debitorului în procedura falimentului, pe baza plății creanței care trebuie făcută după deschiderea procedurii de faliment.

În situația în care sunt responsabili de executarea creanței creditorului și alți co-debitori sau *garanți* care răspund în mod solidar, în plus față de debitorul în faliment, creditorul poate notifica și va încerca să stabilească întreaga sumă a creanței în procedura de faliment până când aceasta este plătită integral sub o condiție rezolutorie, care se realizează atunci când creanța creditorului este plătită de un alt co-debitor sau *garant* solidar. În cazul în care creditorul nu respectă termenul limită de notificare, creanța sa împotriva debitorului în faliment încetează, iar instanța respinge notificarea pe motivul tardivității cererii.

SLOVACIA

Legea nr. 7/2005 Coll privind falimentul¹⁰⁴ prevede următoarele cerințe pentru deschiderea fiecărui tip de procedură de insolvență:

- Condiții substanțiale pentru declararea falimentului: un creditor poate solicita declararea falimentului în cazul în care debitorul are mai mult de 30 de zile întârziere la plata obligației bănești față de creditor și este rezonabil să se presupună că debitorul va deveni insolubil.

- Participanții la procedurile de faliment sunt: debitorul (insolubil), solicitantul și creditorii care și-au înregistrat creanțele într-o manieră specificată de prezenta lege.

- Până la emiterea hotărârii privind declararea falimentului, orice creditor care dovedește că ar fi altfel eligibil să solicite declararea falimentului poate adera la procedura de insolvență.

- Participanții la procedurile de faliment sunt, de asemenea, persoane ale căror drepturi sau îndatoriri vor face obiectul procedurii.

- Cererile de declarare a falimentului pot fi depuse de către debitor, creditor, lichidator sau altă persoană specificată în *Legea* privind falimentul și restructurarea.

- Cerințe de publicitate:

- Instanța emite o decizie privind deschiderea unei proceduri de faliment și o publică fără întârziere în *Buletinul Comercial -Obchodný vestník*¹⁰⁵; procedura de faliment începe în ziua publicării prezentei hotărâri. Instanța nu publică, în *Buletinul Comercial*, hotărâri de respingere a unei cereri de declarare a falimentului.

- de asemenea, instanța publică fără întârziere numirea unui administrator în *Buletinul Comercial*.

Administratorul publică anunțurile referitoare la licitație în *Buletinul Comercial*.

Rolul diferiților participanți la fiecare tip de procedură

Garanții, co-debitorii și deținătorii de garanții în stare de faliment își pot înregistra creanțele viitoare împotriva falimentului drept creanțe condiționate; același lucru se aplică persoanelor care pot depune o cerere în urma declarării falimentului atunci când își îndeplinesc o obligație luată anterior deschiderii procedurii de faliment. De asemenea, alte persoane își pot înregistra creanțele viitoare în cadrul procedurii falimentului în cazul în care legea prevede acest lucru.

¹⁰⁴ http://ec.europa.eu/civiljustice/bankruptcy/bankruptcy_svk_en.htm

¹⁰⁵ <https://www.justice.gov.sk/PortalApp/ObchodnyVestnik/Web/Zoznam.aspx>

SPANIA

Ce se întâmplă dacă beneficiarul unei *garanții bancare* sau al unei *alte garanții* decide să o execute împotriva unei incapacități de plată a unui debitor care a fost declarat insolubil? Aceasta este o problemă importantă nu numai pentru beneficiarul garanției, ci și pentru beneficiarul acesteia - în multe cazuri o instituție financiară. Nici unul, nici celălalt nu ar trebui să fie neinformați asupra consecințelor dacă debitorul și partea garantată sunt declarate insolubile.¹⁰⁶

Astfel, garantul va fi numit "partea care garantează". Debitorul implicat în procedura de insolvență va fi denumit "debitorul securizat", în timp ce beneficiarul garanției va fi numit "creditorul cu garanție".

Potrivit **art.87.6 din Legea privind procedura insolvenței (Ley Concursal: no.22/2003 LC)**:¹⁰⁷ "creditele în care creditorul se bucură de o garanție de la o terță parte vor fi recunoscute la valoarea lor nominală, fără nicio limitare și indiferent de orice modificare a titularului creditului în cazul plății de către garant".

Aceasta înseamnă că, după declararea insolvabilității, partea care garantează va rămâne partea obligată față de creditorul cu garanție și va beneficia de termenul rămas până când obligația devine scadentă. În cazul în care acest termen va curge în timpul procedurii de insolvență, iar creditorul cu garanție deține partea care garantează obligația de garanție, aceasta din urmă, adică partea care garantează, va deveni, în virtutea plății, titularul creditului împotriva debitorului garantat fiind îndreptățită să preia dreptul de plată al creditorului original.

Prin *Decretul regal (Real Decreto-ley) nr.2/2009*¹⁰⁸ a fost adăugat următorul text la art. 87.6 sus-menționat: "Ori de câte ori ar trebui să apară subrogarea bazată pe plată, aceste credite vor fi apoi clasificate astfel încât să fie mai puțin oneroase pentru procedura de insolvență, între cele care corespund creditorului sau garantului".

În cazul unei plăți parțiale a creditului de către partea care garantează după executarea garanției, **art. 87.7 din LC** prevede: "la cererea creditorului care a primit plata unei părți din creditul său de la o parte garantantă, garant sau debitor solidar al procedurii de insolvență, lista creditorilor poate include în favoarea sa nu numai restul creditului neplătit, ci și suma totală care corespunde celui care a efectuat plata parțială, prin rambursare sau partea corespunzătoare unui debitor solidar."

Acest fapt, în faza de recunoaștere a creditului, consacră principiul general potrivit căruia dreptul creditorului care are garanția de a fi despăgubit pentru partea neplătită a creditului are prioritate asupra părții care garantează că a efectuat o plată parțială în raport cu același debitor.

¹⁰⁶ <https://www.hg.org/article.asp?id=20194>

¹⁰⁷ <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2003-13813>

¹⁰⁸ <https://www.boe.es/buscar/pdf/2009/BOE-A-2009-5391-consolidado.pdf>

În conformitate cu această dispoziție (*art. 87.7 din LC*), creditorul inițial are posibilitatea de a recupera în cadrul procedurii de insolvență restul creditelor neachitate față de plata creditului, împotriva părții care garantează/garantului. Având în vedere această idee, *art. 160 din LC*, în secțiunea referitoare la plata creditorilor, prevede că "orice creditor care, înainte de deschiderea procedurii de insolvență, a beneficiat de o plată parțială a creditului de la un *garant sau parte garantantă* sau de la un debitor solidar, va avea dreptul în cadrul procedurii de insolvență să primească plățile corespunzătoare până la suma totală de plată".

În privința unui acord cu creditorii și creditul securizat, există unele probleme care se ridică în momentul în care, în cazul aprobării acestui acord cu creditorii ce implică reduceri și amânări ale datoriei corespunzătoare, partea care garantează ar fi în măsură să plătească creditorului garanția prin aplicarea reducerilor și amânărilor autorizate prin acordul respectiv.

Referitor la acest aspect, dispozițiile Legii insolvenței - LC se aplică după cum urmează: "creditorii care nu au votat în favoarea acordului nu vor fi obligați să beneficieze de subzistența totală a drepturilor lor față de acele persoane care se află în solidaritate cu partea insolubilă și față de garanții sau părțile care garantează, care nu vor avea dreptul să invoce aprobarea sau efectele acordului în detrimentul celor dintâi" (*art. 135.1 LC*).

Acest lucru nu aduce atingere creditorilor dacă garanția în cauză constituie o garanție bancară. Într-un astfel de caz, partea care garantează nu ar putea invoca niciodată împotriva creditorului cu garanția reducerilor datoriei și / sau amânarea înțelegerii cu creditorii, nici măcar dacă acesta din urmă ar fi votat în favoarea acordului respectiv. În acest sens, legea insolvenței - LC stabilește că: "răspunderea acelor părți obligate, garante sau părți garantatoare ale procedurii de insolvență împotriva creditorilor care au votat în favoarea acordului va fi guvernată de regulile aplicabile obligației pe care o pot aplica sau prin intermediul unor aranjamente pe care le-ar fi putut face" (*art. 135.2 LC*).

Este necesar să se menționeze în mod special situația în care creditorul cu garanție este considerat "o persoană în special legată de partea insolubilă"¹⁰⁹. În conformitate cu *art. 93 alin. (2) din LC*, în cazul în care debitorul securizat este o societate, următoarele persoane vor fi considerate a fi în mod special legate de acestea:

- Acționarii care, potrivit legii, sunt pasibili de răspundere personală fără limită pentru datoriile societății și acele persoane care, la momentul creării dreptului de creanță, dețin cel puțin 5% din capitalul social, dacă societatea declarată insolubilă are tranzacții cu valori mobiliare pe o piață secundară oficială sau 10% în caz contrar;
- Directorii, lichidatorii și agenții în general împuterniciți ai societății, plus cei care ar fi putut fi între cei de mai sus, în termenul de doi ani, până la data declarării procedurii de insolvență;
- Societățile care fac parte din același grup ca și societatea declarată în stare de insolabilitate și acționarii acestora, cu condiția ca acestea să îndeplinească aceleași condiții ca cele prevăzute la paragraful 1 al prezentului articol.

¹⁰⁹ Garantarea în favoarea creditorului în mod special legat de debitor

În acest sens, *art. 97 alin. (2) din LC* se aplică după cum urmează:

"În cazul în care creditorul aflat pe lista creditorilor ca fiind în mod special legat de debitor nu contestă această clasificare în timp și formă, judecătorul de insolvență, de îndată ce constată că termenul limită pentru aceasta a trecut și fără alte condiții, va emite o încheiere prin care se declară stinsă orice garanție de orice natură acordată în favoarea creditorului, dispunând, după caz, restituirea posesiei și anularea înregistrărilor în registrele corespunzătoare".

Importanța practică a acestei prevederi este clară: înseamnă că, dacă există o garanție pentru o datorie contractată de o societate al cărei acționar (sau grupul său de societăți) este declarată insolubilă, se va pierde garanția? Se poate renunța și la aceasta dacă un director/ agent general împuternicit al unei companii datorează mai multe sume garantate printr-o garanție bancară? O lectură strictă a *art.97.2 LC* ar defavoriza creditorul cu o garanție specială legată de debitor, deoarece ar însemna că judecătorul care conduce procedura de insolvență "în lipsa oricăror alte cerințe" va da o încheiere prin care declară stinsă garanției acordate în favoarea creditorului. În doctrina există unele critici în privința unor astfel de "interpretări stricte" din partea judecătorilor de insolvență și se susține că, în conformitate cu *art.97.2 LC*, judecătorul ar trebui să cântărească circumstanțele cazului înainte de a adopta măsura drastică de stingere a garanției.

Totuși, textul *art. 97.2 LC* nu conduce la această interpretare discreționară, dar există un risc ridicat ca judecătorul de insolvență să stingă pur și simplu garanția în cauză fără a mai lua în considerare și alte aspecte.

Referitor la existența unor norme europene cu privire la stingerea debitului principal/accesoriu în cazul declarării scadente anticipate a creditului pot fi menționate următoarele:

- Directiva 2014/17/UE - art.28 alin. (4) -conform căruia statele membre nu împiedică părțile la un contract de credit să convină în mod explicit că returnarea sau transferul către creditor al garanției sau al veniturilor obținute din vânzarea garanției este suficient pentru a rambursa creditul;
- Regulamentul (UE) nr. 655/2014, care reglementează executarea transfrontalieră a creanțelor între statele membre ale Uniunii Europene;
- Directiva 2002/47/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 6 iunie 2002 privind contractele de garanție financiară.

BIBLIOGRAFIE

F. Ciutacu, Garanțiile de executare a obligațiilor. Garanțiile personale și reale, Ed. Themis Cart, 2006, p. 17

A.P. Dimitriu, Privilegiile și garanțiile legale, noul Cod Civil. Note. Corelații. Explicații, Ed. CH Beck, București, 2011

N. Anghel, E. Anghel, Garantarea obligațiilor civile și comerciale, Ed. Lumina Lex, 2001

V. Terzea, Noul Cod al insolvenței, Ed. Solomon, București, 2014

S. Cărpenaru, M. Hotcă, V. Nemeș, Codul insolvenței comentat, Ed. Universul Juridic, București, 2014

S. I. Vidu, Este contractual de fideiusiune unul *intuitu personae*?, în Revista Română de Drept al Afacerilor nr.6/2016, Ed. Wolters Kluwer, București, p.25

L. C. Gavrilescu, O analiză a conformității legii române a insolvenței personale cu recomandările Comisiei Europene sub aspectul eliberării de datorii a debitorului, în Revista Română de Drept al Afacerilor nr.7/2015, Ed. Wolters Kluwer, București, p14

Regulamentul (UE) 2015/848 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2015 privind procedurile de insolvență: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015R0848&from=RO>

<https://www.ceeol.com/search/journal-detail?id=796>

http://www.ajutordestat.ro/documente/21%20-%202007_1_11_479ro.pdf

http://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/resources/docs/ipol-juri_nt2010419633_en.pdf

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015R0848&from=en>

https://e-justice.europa.eu/content_insolvency_registers-110-ro.do?init=true

https://e-justice.europa.eu/content_insolvency-447-ro.do?clang=ro

<https://www.insol-europe.org/eu-study-group-publications>

<https://www.insol-europe.org/technical-content/useful-links-to-be-aware-of-before-applying-the-recast-insolvency-regulation-2015848>

[http://www.euroavocatura.ro/articole/1932/Fideiusiunea %C3%A2%E2%82%AC%E2%80%9C_definitie,_caractere_juridice,_parti,_tipuri,_forma,_efecte](http://www.euroavocatura.ro/articole/1932/Fideiusiunea_%C3%A2%E2%82%AC%E2%80%9C_definitie,_caractere_juridice,_parti,_tipuri,_forma,_efecte)

<http://drept.ucv.ro/RSJ/images/articole/2006/RSJ1/0130GainaAlex.pdf>

<http://www.uniuneanotarilor.ro/files/Indrumar%20notarial%20188-316.PDF>

<https://www.iiiglobal.org/international-resource-library?region=at&name=Austria>

https://www.cliffordchance.com/content/dam/cliffordchance/PDFs/CC_Euro_Insolvency_Pro_Oct10.pdf

http://ec.europa.eu/justice/civil/files/insolvency/insolvency_study_2016_final_en.pdf

<http://www.rsaadvogados.pt/Backoffice/UserFiles/C%C3%83%C2%B3digo%20da%20Insolv%C3%83%C2%AAn%C3%A7a%20Anotado.pdf>

http://viginti.datajuris.pt/pdfs/codigos/csc_t.pdf

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/annex13_finalcountryreport_pt_en_0.pdf